

על עץ המשפחה / שמעון אגסי

עץ המשפחה, שבטיפוחו התחלתי לפני מספר שנים, כבר מאכלס למעלה מאלף שמות, שורשו נטוע עמוק בשנת 1700, וענפיו משתרגים לגובה של עשרה דורות. סיפורי האנוש העומדים מאחוריו והשמחה שהוא מביא לאוכלוסייתו, הם הם ההופכים את העיסוק רב השעות בו להנאה צרופה וחוויה כבירה.

* *

אחרי שחילקתי את חוברת עץ המשפחה בטכס כלולות בני, ניגשת אליי עופרה בעיניים דומעות מהתרגשות ואומרת: "עכשיו אני שוב מרגישה שאני חלק ממשפחה גדולה, והכל בזכותך!"

מסע המחקר של הפרופסור לגיאולוגיה, שאליו צרף גם את אשתו, החל בטיסה מעל הרי הרוקי במטוס קל. האסון התרחש כשכנף המטוס נתקלה בצלע צוק גבוה, ולנוסעיו לא נותר כל סיכוי. הם השאירו אחריהם את עופרה בשנות העשרים המוקדמות של חייה, שמצאה לפתע את עצמה בודדה בעולם, ומאז חפשה את שלווה רוחה ברחבי הגלובוס, רחוקה ממשפחתה בארץ. ועכשיו היא עומדת מולי כולה נרגשת. כחצי שעה מאוחר יותר ניגש אליי בנה בן העשר, תוקע בי מבט ישיר עם עיניו הגדולות, ושואל: "ולמה אבא שלי לא בעץ?"

ידוע היה לי שעופרה ילדה בן ובת אי-שם בחו"ל, אך מעולם לא דברה על זוגיותה. תמיד בקרה בארץ לבדה. וכשבניתי את העץ לא רציתי לחטט ולשאול, שמא אין היא מעוניינת לשתף אחרים בענייני זוגיותה. ועכשיו עומד הילד לפני. שיחה קצרה עם עופרה, ולמחרת מקבל הילד חוברת מעודכנת - אביו כבר שם. ולמה, לעזאזל, לא עשיתי שיחה קצרה זאת קודם לכן?

* *

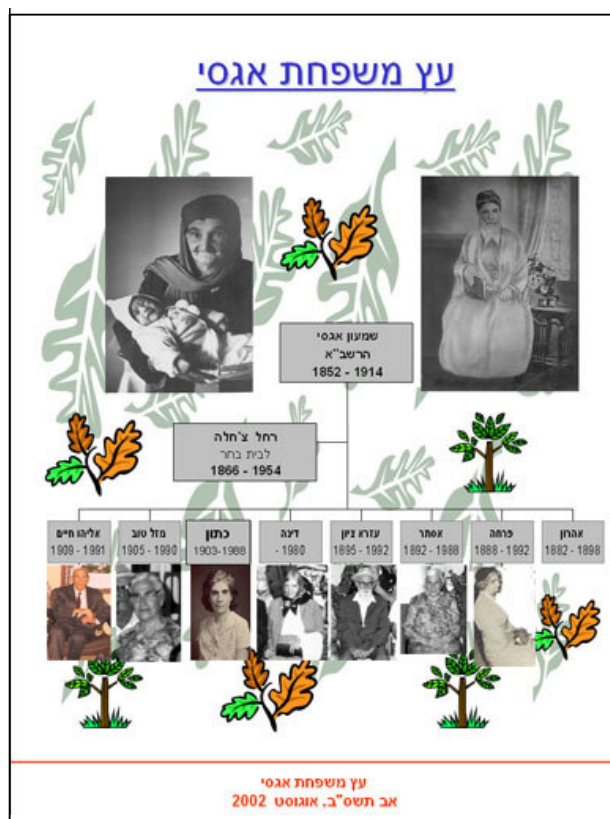
"אתה מוכרח להכניס את ביתי מנישואי הקודמים לעץ. היא כל כך רצתה כל השנים להרגיש שהיא שייכת למשפחה הגדולה!", אמרה חנה בהתרגשות. יש המפרשים בנוקשות את חוקי תורת הגנאולוגיה, ולדידם צאצאים מנישואים קודמים של בני זוג שאינם בקשר דם עם המשפחה – אינם מופיעים בעץ. אבל באותו רגע נראתה לי פרשנות זו סתם קטנונית, וכופפתי אותה בשמחה.

* *

"אני שולחת לך את תמונת סבתי, כדי שתוכל לצרפה לתמונות אחיה ואחיותיה בעץ המשפחה." כך כותבת לי קאתי שחיה באנגליה הרחוקה ומעולם לא היה לה קשר איתי.

לאחר שצרפתי את התמונה לעץ היא כותבת: "ראיתי עכשיו את האתר המעודכן, ואני כל כך שמחה! אני גם רואה שהתמונות של אחיה ואחיותיה גזורות כנראה מתמונת מפגש משפחתי. כל כך עצוב לי שסבתי לא יכולה היתה להיות שם איתם, שהרי נקרעה ממשפחתה בגיל שש-עשרה לחיות עם בעלה בהודו ואח"כ באוסטרליה, וכנראה התייסרה כל אותו זמן מגעגועים גדולים למשפחתה."

ואני עניתי: "קאתי היקרה, אני כל כך שמח שניתנה לי ההזדמנות לשמח אותך, ואכן כן – סבתך נמצאת סוף סוף יחד עם אחיה ואחיותיה, וגם היא נראית כל כך שמחה!"



* *

"אבא, מה אכפת לך להחליף את הענף העני המרוד בענף המיליונרים?", מתווכחים איתי ילדיי. זה קרה כשמידע משני ענפים שונים הצטלב לאותו אב, ובחרתי לשלב דווקא את המשפחה הענייה, כי בעוד אלה נתנו לי פרטים מדוייקים ובדוקים, הרי בני המשפחה השנייה היפנו אותי מהאחד לשני, והצביעו על הדוד שידע את הכל הפרטים, אבל כבר נפטר לפני מספר שנים.

"בעצם, זה לא הוגן כלפי המשפחה שאין לה כל הנתונים אבל משתוקקת כל כך להשתלב בעץ. אתה יכול, לדוגמא, לחבר את שני הענפים לאותו מקום, ולהוסיף הערה שאין מספיק מידע!", אמרה אתמול אשתי שתחייה.

וואללה, רעיון! כמה קל להתגבר על מכשלות מורכבות בעזרת כיפוף קל נוסף של חוקי הגניאולוגיה.

* *

"בעלי הלך לבקר את החברות הזקנות שלו", מספרת אשתי לכולם בצחוק גדול. ההיא שהשתגעה, וההוא שהיה שיכור ולא עבד אפילו יום אחד ושאשתו פרנסה אותו, והנרקומן שמשפחתו דאגה לו ונעשה מלמד גמרא ואח"כ ברח ונעלם עד היום, וההוא ראש הישיבה בירושלים, וההוא שטבע בנהר. אלה הן הדמויות שמקבלות חיים בפיהן של קרובות המשפחה המבוגרות איתן הייתי נפגש. נשים בשנות השמונים המתקדמות של חייהן, שופעות חיוכים, מגישות תקרובת של מטעמים עיראקיים שרק הן עדיין זוכרות את מתכניהם, שמחות כל כך לשתף ביידע ובזכרונות הרחוקים, של המקומות, המאכלים, המנהגים, המראות, הריחות והטעמים, של ההורים והסבים והדודים והדודות, ושל הדמויות ההן.

* *

אני פוגש קרוב משפחה, איש עסקים מצליח ומכובד, באחד הכנסים המקצועיים בהם השתתפתי.

"תגיד", הוא שואל, "אתה עדיין מתעסק בעץ המשפחה?"

"כן", אני עונה, "וגם פרסמתי אותו באינטרנט", אני מוסיף.

מסתכל עליי הלה בתמיהה ושואל: "תגיד, בשביל מה לך כל העסק הזה?"